

”Kunskapens arena” - fakta om nya biblioteket inför visningar av huset

Hur började det

1994 Tekniska inst flyttade till Kungsbäck

1995 Biblioteket flyttade till Kungsbäck. Biblioteket var för litet redan från början. Nästan 10 års planeringstid för det nya.

1996 Snabb ökning av antalet studenter, idag 13 500 (huvuden) eller 6500 helårsstudenter, 28 % distans. Universitetstanken – HiG har ambitionen att bli universitet och har redan lämnat in två ansökningar om vetenskapsområden, Teknik och Humanistiskt-Samhällsvetenskapligt vetenskapsområde. Ett modernt välutrustat bibliotek är en självklarhet i universitetstanken.

Dec 1997 - Planeringen börjar med behovsanalys och önskemål om nya lokaler

Nov 2001 – Akademiska Hus inbjöd tre arkitektkontor till parallella skissupdrag avseende ett nytt bibliotek, centralt placerat på den gamla kaserngården.

April 2002 - Högskolestyrelsen beslutar om vilket förslag som ska gå vidare och fortsatt arbete

Maj 2003 – Högskolestyrelsen beslutar om byggstart

Mars 2004 – Regeringsbeslut om att HiG får teckna 20-årigt hyresavtal

2 juni 2004 – officiell byggstart

7 juni 2004 – Första spadtaget, 1,5 års byggtid

7 nov 2005 – slutbesiktning

Dec 2005 – inflyttning

9 jan 2006 – biblioteket öppnar

17 mars 2006 - invigning

Fakta om huset

Byggherre:	Akademiska Hus i Uppsala AB
Hyresgäst:	Högskolan i Gävle
Projektledare:	Christina Lundberg Arkitektgruppen i Gävle
Byggledare:	Hasse Mineur, Byggteknik AB och Hans Abelt, FunkSam AB
Projektid:	040601 – 051107
Entreprenadform:	Samordnad generalentreprenad
Arkitekt:	Tirsén & Aili, Arkitekter AB, Luleå (har ritat Sambiblioteket i Härnösand, Luleå Tekniska Universitets bibliotek och det nya kulturhuset i Luleå)
Generalentreprenör:	Pierre Bygg AB, Gävle
Inredning:	Temagruppen, Uppsala
Lokalarea:	bibliotekets allmänna ytor (LOA) 3 861 m ² (ca 0,6 m ² per helårsstudent) Totalyta (BTA) 5 155 m ²
Projektkostnad:	ca 90 Mkr inkl inredning
Hyresuppskattning:	ca 8 Mkr/år

Arkitektens tankar

Uppdraget: att skapa en biblioteksbyggnad med en tydlig profil, som möter studenter, personal och besökare när de kommer till högskolan.

Alternativ:

1. Ny putsat gult fyrkantigt hus som passar in
2. något helt annat, som en inställd skulptur, UFO.

Arkitekten har velat skapa varierad miljö i huset för olika aktiviteter, rum av olika karaktär, från mediehallens stora rymd till den låga ombonade läsesalen och de små men funktionella grupprummen.

Den cirkulära formen samlar verksamheterna kring ett centrum. Det svarar mot bibliotekets funktion som social arena, en plats där man ser och blir sedd. Hög spanfaktor!

Biblioteket är både mötesplats och arbetsplats för studenter, en arena som man kan se tvärs över, "Kunskapens arena"

Man kan se varandra på många olika sätt. Stora möjligheter till ögonkontakt, att kunna lyfta blicken och vila ögonen. Stora fönster medger bra insyn i biblioteket också.

Mediesamlingen finns på tre plan, 1, 2 och 3.

På entréplanet (plan 2) finns också läsplatser och läsesal.

Den tysta läsesalen har ett avskilt läge runt en meditativ innergård. Gården är mittpunkten i cirkeln.

En trappa upp (plan 3) finns grupprum, också insprängda läsplatser, de flesta längs räckeskanten med sikt ner i entréplanet.

Två trappor upp (plan 4) ligger dagsljusbelysta grupprum samt en smal hylla med läsplatser. På detta plan finns inga medier.

Personalens arbetsrum har samlats i västra delen i tre plan. Det ger en viss avskildhet men ändå god kontakt med de publika delarna.

De fyra viktiga L-n som ska tillgodoses:

Luft

Ljus

Ljud

Layout

Många grupprum (28), nytt anpassat efter förändrad utbildning med krav på grupparbete. Väggarna kan tas bort om behovet ändras.

Biblioteket är offentligt, alla är välkomna. Lån av kurslitteratur och fjärrlån är dock förbehållet studenter (oavsett studieort) och personal vid HiG.

Yttre miljö

Ytterväggar

Gavlarna är klädda med oljad sibirisk lärk, ett träslag som är speciellt motståndskraftigt mot röta, ser färskt ut och grånar inte. Fasaden är öppningsbar, går att bygga på. Bör oljas in ibland.

Sedumtak

En spännande detalj är taket. Man har valt ett underhållsfritt Sedumtak – nytt för Akademiska Hus, men vanligt utomlands, t ex i Tyskland

Fördelar: sedumtak behåller regnvatten, som sugs upp och sedan dunstar. Behåller snön, inga snöras. Vackert, ändrar färg efter årstiden, kan ses från högskolans övre våningar. Med sedumtaket återställer man grönytan som gick förlorad genom att huset byggdes på kaserngårdens gräsmatta.

Nedsatt avgift för VA!

Växter

Trädet på innergården är Bergkörsbär (*Prunus sargentii*). Det är en mycket vackert blommande buske med fina grenar, som blommar i maj med rosa blommor av körsbärstyp. Ska ha sol- och halvskugga.

Vid personalens uteplats har Prakthäggmispel (*Amelanchier lamarckii*) och Kameleontbuske (*Actindia kolomikta*) planterats.

Vilka resurser finns i det nya biblioteket?

Jämfört med gamla biblioteket:

Nästan 4 gånger så stort

Fler grupprum: 28 st (2 i det gamla)

Fler läsplatser: 500 eller ca 1 läsplats per 12 studenter (125 i det gamla)

Fler datorer: 34 publika + 15 i utbildningsrum + trådlöst nät för egen bärbar dator (biblioteket är en del i HiG:s datorstöd till studenterna, fler datasalar finns på högskolan)

Mer hyllutrymme, dubbelt så mycket som tidigare, ca 4 000 hyllmeter

Fler arbetsrum för personalen: 25 st. Alla får egna arbetsrum, starkt önskemål från personalen.

PLAN 4

Grupprum, 21 st med plats för 4-6 personer, publika
kan göras om till kontorsrum om man vill (enl Tirsén)

Läsplatser, ca 62 st, publika

Sammanträdesrum 23:401

Bokas via Never Lost. Pris 300 kr/tim vid intern bokning, 400 kr vid extern bokning. Rymmer 26 personer.

Learning Center - stödfunktion för distansutbildning och flexibelt lärande (2 IKT-pedagoger, 1 samordnare och 5 personer från institutionerna, som alternerar och sitter här varsin dag i veckan)

För personalen: 8 arbetsrum

Vilrum 23:404

PLAN 3

Mediesamling, publik

Återanvända Softline-hyllor från Eurobib. SAB-uppställning N – V.

Grupprum, 8 st med plats för 4-8 personer, publika
Kommer att bli boknings- och låsbara (inte ännu)

Kopieringsrum, publikt

Aktiviteter: Kopiering, utskrift

Läsplatser, ca 76 st, publika

Utbildningssal 23:302

15 datorarbetsplatser + 1 lärarplats, publika

Aktiviteter: Undervisning i biblioteksanvändning och informationskompetens samt annan undervisning med relevans för studenternas informationsinhämtning. Learning Center ger också interutbildning kring distansteknik.

2006 hade vi 298 undervisningstimmar

Utbildningssalen bokas bara av biblioteket och Learning Center.

Uppdraget

Bibliotekets främsta uppdrag är att enl högskolelagen 1 kap 9 § utveckla informationskompetensen hos studenter, lärare och forskare, eftersom den är grunden till självstyrkt och livslångt lärande.

Framtidens högskolestudier med projektbaserade utbildningar kommer att i ännu högre utsträckning präglas av satsningar på att utveckla det som kallas informationskompetens hos studenterna. Med informationskompetens menar vi förmågan att söka, hitta, kritiskt värdera och kreativt använda information.

Learning Centers uppdrag består i att arbeta med utveckling och support kring flexibelt lärande.

AV-Mediarum, 23:311 publikt

Aktiviteter: Studier enskilt eller i grupp om 2-3 personer med hjälp av video, DVD eller CD

Resursrum för personer med funktionshinder 23:310

Datorerna är utrustade bl.a. med programmen:

Stava Rätt = ett rättstavningsprogram som är ett mer avancerat komplement än stavningskontrollen i Word.

SAIDA = Ordprediktionsprogram dvs. man kan skriva in början på ett ord och programmet kommer med förslag på ord som man kan använda utan att behöva skriva in dem.

VITAL = En uppläsningstjänst som fungerar på olika texter på datorn, både word-dokument och webbsidor. Det är en syntetisk talsyntes.

Playback 2000 = ett uppläsningsprogram för talböcker

Sök datorer, ca 22 st, publika

Katalogsökning, publika datorer

För personalen: 9 arbetsrum

Alla har eget rum. Bibliotekspersonalen och Learning Centers personal har flyttat ihop i samma hus.

Telebildteknikerna sitter här.

PLAN 2, entréplan

Huvudentré via gamla biblioteket eller via utvändiga entréer.
(Evakueringsstrappor används bara inne i huset, mellan våningarna.)

Aktiviteter: Utlåning och återlämning sker i första hand via självbetjäningsautomater. Tre automater av märket Codeco finns. Tanken är att användarna i större utsträckning ska klara rutiner själva, för att personalen ska kunna ägna mer tid åt pedagogiskt arbete.

Informationsdisk, publik

Informationsfrågor, litteratursökning, hjälp med sökningar

Mediesamling, publik

Nya bokhyllor från Lustrum. SAB-uppställning A – M, X samt tidningar och tidskrifter.

Läsplatser, ca 120 st, publik

Tyst läsesal, ca 80 platser, cirkelrund, publik

Tyst miljö, mobilförbud!

Aktiviteter: enskilda studier

Läsesalen riktar sig inåt mot gården och är sluten utåt, som ett skyttevärn. Sammanhållen miljö. Avsiktligt med små fönster.

Dörrar eller inte har diskuterats. Går att sätta dit senare om man vill.

Vi har sett många läsesalar på andra håll som stått tomma, men vi tror att den här kommer att bli attraktiv. Flexibel, går bra att ändra och t ex sätta bokhyllor där om man vill

Innergård med träd och damm, publik

Innergården har en fantastisk akustik (enl arkitekten). Runt dammen blir det en fontän som sprutar vattenstrålar i bågform. Strålarna ska justeras till våren 2006. Porlande vatten är en del i ljudmiljön, kommer att höras in i biblioteket om dörrarna är öppna. Möjlighet till utomhusföreläsning och musikkvällar! Man kan torrlägga dammen. Ingen ström finns på innergården. Intressant eko i huset.

Trädet på innergården är Bergkörsbär (*Prunus sargentii*). Det är en mycket vackert blommande buske med fina grenar, som blommar i maj med rosa blommor av körsbärstyp. Ska ha sol- och halvskugga.

På innergården råder absolut rökförbud!

Kopieringsrum, publikt

Aktiviteter: Kopiering, utskrift

Resursrum för personer med funktionshinder, 23:216 publikt

Datorerna är utrustade bl.a. med programmen:

Stava Rätt = ett rättstavningsprogram som är ett mer avancerat komplement än stavningskontrollen i Word.

SAIDA = Ordprediktionsprogram dvs. man kan skriva in början på ett ord och programmet kommer med förslag på ord som man kan använda utan att behöva skriva in dem.

VITAL = En uppläsningstjänst som fungerar på olika texter på datorn, både word-dokument och webbsidor. Det är en syntetisk talsyntes.

Playback 2000 = ett uppläsningssprogram för talböcker

Söklabb, 23:215 publikt

Aktiviteter: Informationssökning, ev med handledning, ordbehandling

AV-Mediarum, 23:218 publikt

Aktiviteter: Studier enskilt eller i grupp om 2-3 personer med hjälp av video, DVD eller CD

Sökdatorer, publika

Aktiviteter: Informationssökning, ordbehandling

Katalogsökning, publika datorer

För personalen: Uppackning, posthantering, 8 arbetsrum, lunchrum, Personalens uteplats i pergolatyp ligger i söder.

PLAN 1

Öppen mediesamling med återanvända kompakthyllor, 2 arbetsplatser, publikt

Aktiviteter: Förvaring av tidskrifter äldre än 2 år, rapporter, äldre böcker. Kopiering. Läsning i mikrofilmsläsare/mikroficheläsare av artiklar ur Artikelsök.

Teknik

Inbyggd omfattande flexibilitet. Bokhyllorna kan flyttas. Huset kan byggas till med ytterligare ”åttondelscirklar” åt båda håll. Finns redan i detaljplanen, finns redan bygglov för det.

Huset var inte enkelt att bygga, runt och lutande. Att huset är utåt lutande gör det extra pregnant.

Många problem har fått lösas under byggnationen. Skulle ha varit omöjligt att bygga tidigare, utan datorteknik.

Ett av de svåraste momenten har varit att montera de lutande stålpelarna i fasaden. Där har det verkligen krävts precision i utsättningsarbetet!

Pålning (199 betongpålar) behövdes eftersom marken bestod av lös lera.

(Se Mineurs Bygginformation 1 – 15, finns i pärmen!)

Många fönster är så stora att de inte kunnat fraktas med glasen isatta utan har glasats på plats. Det var ganska komplicerat att montera de rektangulära fönstren i den krökta lutande fasadväggen!

Installationsgolv med kanalsystem under golvet för el och datakablar. Kanalsystem även i läsesalen.

Golv

I oljad ek, 62 000 parkettstavar har sammanfogats.

Ekpanel

dämpar ljud och oljad eller lackad ek har därför använts i trappor, golv och den bågformiga panelen på varje plan.

Solavskärmning mot söder, utvändigt fast solskyddsrastrer av brädor av sibirisk lärk.

Invändigt screentryckta snedställda glaslameller ska ta bort hälften av solinstrålningen, men ljuset är kvar. Man ser igenom.

Gardiner på glasväggen ut mot innergården kan köras ner manuellt från disken, går ner på halva glasväggen.

Brandskydd

Hela huset är en enda brandcell. En sprinklercentral och sprinklerbassäng på 110 kubikmeter finns på plan 1. Sprinklers finns i hela huset: röda och gröna glasbubblor som spricker om det blir för varmt. Då går ett larm och sprinklers öppnar sig över det aktuella området. (Man kan inte utlösa en sprinkler av misstag, om man inte slår sönder den)

Rökevakivering via innergården, fyra dubbeldörrar ut dit öppnas vid rökutveckling.

Ljusinsläppen i taket är eg. rökevakueringsluckor, orsakat av brandsäkerhet.

Hissen stannar på plan 2 och dörrarna öppnas vid brand. Man ska alltså inte kunna fastna i hissen.

Hela plan 1 är utgrävt, överyta än så länge. Har varit bra som förvaring under byggtiden.

Visade sig vara ett bra beslut! Alla kablar ligger där. Förbindelsegång finns på plan 1 mellan hus 22 och 23.

Belysning

Tänds automatiskt i arbetsrum, grupprum och toaletter när man går in, liksom hyllbelysningen.

Luft och temperatur

Specialanpassningar har gjorts i olika rum för att få ett bra inomhusklimat. Till-luft, frisk uteluft, skickas in i alla rum som man använder. Helst ska man inte känna av det.

Luften i arbetsrummen ökar när en person är där, minskar när man går ut. När ingen är i rummet tillåts temperaturen variera mellan 18 – 25 grader. När man kommer in i rummet, blir det 22 – 23 grader efter en liten stund. Temperaturen regleras individuellt + / - 3 grader i arbetsrummen.

Det är dyrare att kyla än att värma ett rum!

I utbildningssalen skickas extra kyla in, eftersom datorerna värmer.

I grupprummen kommer luft + extra kyla in efter behov.

Läsesalen kyls mer eftersom den ligger i söder.

I sammanträdesrummet fungerar ventilationen dagtid. Kan tryckas igång om man är där på kvällen.

På innergården är det golvvärme, liksom vid entrén för att is och snö ska tina på vintern.

Konsten

Konstnär Nina Roos, Helsingfors

Verkets teknik är olja på akrylskivor, 8 skivor, 4 på varje sida. Varje skiva väger 60 kg. Målat med pensel.

Verkets namn: *Falla 1 och 2*

Verket är skapat speciellt för detta hus. Konstnären har arbetat parallellt med byggnationen, i 1,5 år i sin ateljé i Helsingfors, + skisstid före.

Den konstnärliga idén (enl Nina Roos)

De nästan identiska målningarna beskriver ett fallande eller ett svävande i en rymd.

Vi ser gestaltat ett träd och en gestalt som synes falla från trädet. Figureernas positioner på de två målningarna skiljer sig från varandra. Träden är beskrivna mer eller mindre identiskt.

Verket är tänkt att gripa in i en ung människas föreställningsvärld. Målningarna finner sin plats, och agerar både mentalt och fysiskt i ett rum där ett grepp måste lossna för att ge plats för något nytt.

Målningarnas färgsättning är ljus, detta betonar verkens funktion att på ett nästan "osynligt" sätt spegla något av det mentala rum som omger dem.

Trädet symboliserar kunskap, kunskapens träd, i Kunskapens arena.

Den gröna färgen associerar till sedumtaket.

Nina Roos är också representerad på Vasaförsäkringar i Solna, på Vasa universitet i Finland och på de flesta stora konstmuséer.

Verksamhet

Högskolebiblioteket i Gävle är inriktat på att stödja lärande- och forskningsprocesserna. Detta vill vi göra genom att:

- tillhandahålla tryckta och elektroniska medier; böcker, tidskrifter, databaser...
- ge kurser i informationssökning integrerat i olika ämnesgrupper – vi samarbetar gärna med lärare
- ge möjlighet att arbeta tillsammans med andra – genom att tillhandahålla grupprum och öppna grupparbetsplatser
- hålla oss à jour med ny teknik som kan användas i vårt arbete
- ha ett nära samarbete med högskolans Pedagogiska råd
- ha en väl utvecklad forskarservice som går ut på att i nära samarbete med forskarna ge tillgång till den information de behöver
- erbjuda ett elektroniskt bibliotek som kan nås var som helst av studenter och anställda, viktigt inte minst för distansstuderande. Grunden är en välordnad webbplats med rika möjligheter till navigation bland relevanta och kvalitetskontrollerade resurser och med länkar till de viktigaste sökredskapen för den fria webben. Bibliotekets webbplats ska också innehålla hjälp, förklaringar och tips kring sökstrategi, sök teknik, källkritik, dokumentbeställning m m. Bland resurserna finns många databaser som inte är fritt tillgängliga på webben. Det kan vara bibliografiska databaser som hänvisar till vetenskapligt material, hela elektroniska vetenskapliga tidskrifter, dagstidningsbaser eller uppslagsverk. Material som hittills publicerats i tryckt form kommer i ökad utsträckning att publiceras elektroniskt. Vi kommer att bevaka denna utveckling.
- vara mötesplats och arbetsplats. Den fysiska lokalen blir viktig som mötesplats. För studenten är det en arbetsplats som inbjuder till koncentration på ett sätt som är svårt att åstadkomma i t ex hemmiljö. Den tysta läsesalen är ett alternativ för forskare/lärare för några timmars avskild forskning. Den varierade miljön inbjuder till studier i grupp och enskildhet. Utbildningssalen, söklabbet och medierummen ger möjlighet till möten mellan student, lärare och bibliotekspersonal i nya och oväntade konstellationer. Dagens biblioteksbesökare förväntas i stor utsträckning ”göra det själv” men det är också väsentligt att ge möjlighet till snabb hjälp från bibliotekspersonal.

Sen 2005 ingår även Learning Center i bibliotekets verksamhet.

Learning Center är en utvecklings- och supportfunktion för flexibelt lärande.

Learning Center huvuduppgifter är att;

- bedriva utvecklingsarbete kring flexibel utbildning
- ge pedagogiskt och praktiskt stöd kring kursutveckling och kursgenomförande
- erbjuda internutbildning kring metoder och tekniker för distansutbildning
- ge support till lärare och studenter kring distansteknik
- samverka med kommuner, andra lärosäten och nätverk kring distansutbildning.

Vilken kompetens krävs av bibliotekets personal?

Högskolans bibliotekspersonal är välutbildad och medveten om de krav som ställs på ett väl fungerande högskolebibliotek. Samspelet mellan fysiska samlingar, nätresurser och pedagogik i biblioteket diskuteras ständigt både lokalt och på nationella och internationella seminarier och konferenser.

Bibliotekets interna organisation anpassas för att vi ska kunna fullgöra vårt uppdrag och motsvara kraven som kan ställas på ett modernt högskolebibliotek från dess användare. Projekt och tillfälliga uppdrag kommer att engagera medarbetare i olika grupperingar , vid sidan om en mera fast struktur.

Vi har medarbetare och kommer att behöva medarbetare som har kompetens inom undervisning, webbhantering, informationssökning, katalogisering, förvärvshantering och fjärrlånehantering. Nya eller fördjupade kompetenser inom datateknik, pedagogik och mediehantering kommer att ge utvecklingsmöjligheter för många av bibliotekets medarbetare.